

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»
Кафедра «Політологія та загальноправові дисципліни»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан юридичного факультету
Юрій ФІЛЕЙ
«___» _____ 2024

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Захист прав споживачів в Україні
(шифр та назва навчальної дисципліни)

освітня програма (спеціалізація) Організація торгівлі та комерційна логістика
(назва освітньої програми (спеціалізації))

спеціальність 076 «Підприємництво та торгівля»
(код і найменування спеціальності)

галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
(шифр і назва галузі знань)

ступінь вищої освіти Бакалавр
(назва ступеня вищої освіти)

Програма з дисципліни «Захист прав споживачів в Україні»

спеціальність 076 «Підприємництво та торгівля»

освітня програма (спеціалізація) Організація торгівлі та комерційна логістика

Розробник: Кириченко Юрій Вікторович, завідувач кафедри «Політологія та загальноправові дисципліни», доктор юридичних наук, професор

Програма погоджена:

Завідувач кафедри,

на якій виконується освітній компонент

Владислава ЛИФАР

27 вересня 2024

Гарант освітньої програми

Юлія СОКОЛОВА

27 вересня 2024

Схвалено науково-методичною комісією факультету бізнес-технологій та економіки

Протокол від 29 серпня 2024 № 2

Голова науково-методичної комісії

Олена ВАСИЛЬЄВА

29 серпня 2024

1. Опис навчальної дисципліни

Загальна характеристика

Обов'язковий освітній компонент	
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність	076 «Підприємництво та торгівля»
Обмеження щодо форм навчання	Без обмежень

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів	3	
Модулів	1	-
Змістових модулів	2	-
Семестр	4	4
Загальна кількість годин	90	
з них аудиторних:	28	6
<i>лекції</i>	14	4
<i>практичні</i>	14	2
<i>лабораторні</i>	-	-
з них самостійної роботи:	62	84
Заняття на тиждень	2	6
Індивідуальні завдання	-	-
Форма контролю	залік	
Курсова робота (проєкт) (загальний обсяг)	-	

2. Мета навчальної дисципліни

Надання здобувачам вищої освіти цілісної та логічно-послідовної системи наукових знань щодо придбання, використання (споживання) товарів і послуг, про положення чинного законодавства України у сфері захисту прав споживачів, що регулює відносини між споживачами товарів, робіт і послуг та виробниками і продавцями товарів, виконавцями робіт і надавачами послуг різних форм власності, а також формування у них високого рівня правової свідомості і правової культури та готовність брати відповідальність за результати прийнятих управлінських рішень.

3. Завдання навчальної дисципліни

Основним завданням навчальної дисципліни «Захист прав споживачів в Україні» є:

- розвинення творчого правового мислення здобувачів вищої освіти, оволодіння ними систематизованими теоретичними знаннями у сфері захисту прав споживачів;

- вміння самостійно аналізувати національне законодавство у сфері захисту прав споживачів, практиці його застосування;

- вміння грамотно оцінювати юридичні факти та вільно орієнтуватися в сучасному правовому полі України;

- вміння застосовувати відповідні правові норми щодо притягнення до юридичної відповідальності суб'єктів господарювання за порушення законодавства про захист прав споживачів;

- виховання високого рівня правової свідомості, поважного ставлення до Конституції та законів України;

- формування правової культури та відповідальності за результати прийнятих управлінських рішень.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити: розуміння особливостей захисту прав споживачів, знання основних прав споживачів та особливостей їх реалізації в Україні; вміння аналізувати суспільно-правові процеси у сфері захисту прав споживачів, розуміння особливостей законодавчого регулювання у сфері захисту прав споживачів.

Постреквізити: вміння аналізувати національне законодавство України у сфері захисту прав споживачів; застосовувати на практиці і в повсякденному житті положення норм Конституції та законів України у сфері захисту прав споживачів; здатність аналізувати практичні ситуації, пов'язані із порушенням прав споживачів; вміння вирішувати конфліктні ситуації, які можуть виникати зі споживачами та розробляти документи охоронного характеру в сфері захисту прав споживачів з дотриманням процесуальних вимог.

5. Характеристика навчальної дисципліни

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні компетентності:

СК 5. Здатність визначати та оцінювати характеристики товарів і послуг в підприємницькій та торговельній діяльності.

СК 6. Здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємництва та торгівлі.

Програмні результати навчання	Очікувані результати навчання з дисципліни
ПРН 2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки, вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій та торговельній діяльності	вміти аналізувати суспільно-правові процеси у сфері захисту прав споживачів та застосовувати отримані теоретичні знання у практичних ситуаціях професійної діяльності
ПРН 10. Діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства	знати поняття термінів «споживач», «права споживачів», «захист прав споживачів». Діяти соціально відповідально, дотримуючись при цьому прав споживачів
ПРН 15. Оцінювати характеристики товарів і послуг у підприємницькій та торговельній діяльності за допомогою сучасних методів	знати основні характеристики товарів і послуг під час здійснення підприємницької та торговельної діяльності, а також визначати їх належну якість відповідно до вимог чинного законодавства України
ПРН 16. Знати нормативно-правове забезпечення діяльності підприємницьких та торговельних структур і застосовувати його на практиці	вміти аналізувати національне законодавство у сфері захисту прав споживачів та застосовувати у практичній діяльності і в повсякденному житті положення норм Конституції та законів України, що регулюють відносини між споживачами товарів, робіт і послуг та виробниками і продавцями товарів, виконавцями робіт і надавачами послуг різних форм власності

6. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні положення захисту прав споживачів

Тема 1. Загальна характеристика захисту прав споживачів

Поняття захисту прав споживачів. Сутність захисту прав споживачів. Принципи захисту прав споживачів. Права споживачів. Обов'язки споживачів. Механізм захисту прав споживачів.

Тема 2. Державний контроль за дотриманням законодавства про захист прав споживачів

Система державних органів захисту прав споживачів. Права виробника щодо забезпечення належної якості та безпеки харчових продуктів і продовольчої сировини. Права продавців щодо забезпечення належної якості та безпеки харчових продуктів і продовольчої сировини. Права постачальників щодо забезпечення належної якості та безпеки харчових продуктів і продовольчої сировини. Обов'язки службових осіб органів державної влади, які здійснюють захист прав споживачів.

Тема 3. Правові гарантії забезпечення належної якості товарів

Державні гарантії щодо забезпечення захисту прав споживачів. Гарантійні терміни як спосіб посилення захисту прав споживачів. Право споживачів на безпеку товарів (робіт, послуг). Право споживачів на інформацію про товари (роботи, послуги).

Змістовий модуль 2. Основні питання захисту прав споживачів

Тема 4. Громадські організації споживачів та їх права

Поняття громадських організацій споживачів. Діяльність громадських організацій споживачів. Правове регулювання діяльності громадських організацій споживачів. Права громадських організацій споживачів.

Тема 5. Стандартизація і сертифікація

Поняття стандартизації. Державна система стандартизації. Основні принципи стандартизації. Технічні умови і стандарти підприємств. Управління діяльністю у сфері стандартизації.

Тема 6. Відповідальність за порушення законодавства про захист прав споживачів

Поняття юридичної відповідальності за порушення законодавства у сфері захисту прав споживачів. Види юридичної відповідальності за порушення законодавства про захист прав споживачів. Цивільно-правова відповідальність за порушення законодавства про захист прав споживачів. Адміністративна відповідальність за порушення законодавства про захист прав споживачів. Кримінальна відповідальність за порушення законодавства про захист прав споживачів.

7. Орієнтовний розподіл навчального часу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Загальні положення захисту прав споживачів												
Тема 1. Загальна характеристика захисту прав споживачів	16	2	2	-	-	12	26	2	2	-	-	22
Тема 2. Державний контроль за дотриманням законодавства про захист прав споживачів	16	2	2	-	-	12	14	2	-	-	-	12
Тема 3. Правові гарантії забезпечення належної якості товарів	12	2	2	-	-	8	8	-	-	-	-	8
Разом за змістовим модулем 1	44	6	6	-	-	32	48	4	2	-	-	42
Змістовий модуль 2. Основні питання захисту прав споживачів												
Тема 4. Громадські організації споживачів та їх права	16	2	2	-	-	12	12	-	-	-	-	12
Тема 5. Стандартизація і сертифікація	15	2	2	-	-	11	7	-	-	-	-	7

Тема 6. Відповідальність за порушення законодавства про захист прав споживачів	15	4	4	-	-	7	23	-	-	-	-	23
Разом за змістовим модулем 2	46	8	8	-	-	30	42	-	-	-	-	42
Усього годин	90	14	14	-	-	62	90	4	2	-	-	84

8. Види навчальних занять та їх орієнтовний зміст

№ з/п	Тема	Вид занять	Орієнтовний зміст
1.	Тема 1. Загальна характеристика захисту прав споживачів	<i>лекція</i>	Питання за планом.
		<i>практичне</i>	Обговорення теоретичних питань щодо поняття та сутності захисту прав споживачів, їх прав та обов'язків
3.	Тема 2. Державний контроль за дотриманням законодавства про захист прав споживачів	<i>лекція</i>	Питання за планом
		<i>практичне</i>	Обговорення теоретичних питань щодо дотримання законодавства про захист прав споживачів. Дослідження національного законодавства України, що регулює відносини між споживачами товарів, робіт і послуг та виробниками і продавцями товарів, виконавцями робіт і надавачами послуг різних форм власності. Підготовка скарги на незаконні рішення посадових осіб органів державної влади, що здійснюють захист прав споживачів.
4.	Тема 3. Правові гарантії забезпечення належної якості товарів	<i>лекція</i>	Питання за планом
		<i>практичне</i>	Обговорення теоретичних питань щодо державних гарантій по забезпеченню захисту прав споживачів

5.	Тема 4. Громадські організації та їх права споживачів	лекція	Питання за планом
		практичне	Обговорення теоретичних питань щодо діяльності громадських організацій споживачів. Дослідження прав громадських організацій споживачів в Україні
6.	Тема 5. Стандартизація і сертифікація	лекція	Питання за планом
		практичне	Обговорення теоретичних питань щодо державної системи стандартизації і сертифікації, технічних умов і стандартів підприємств. Дослідження різних видів стандартизації, а також процесу сертифікації в Україні
7.	Тема 6. Відповідальність за порушення законодавства про захист прав споживачів	лекція	Питання за планом.
		практичне	Обговорення теоретичних питань щодо поняття та видів юридичної відповідальності за порушення законодавства про захист прав споживачів. Дослідження цивільного, адміністративного та кримінального законодавства України, що передбачає відповідальність за порушення законодавства у сфері захисту прав споживачів. Підготовка позовної заяви про відшкодування шкоди, завданої споживачу

9. Форми та методи контролю

Згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка» контрольні заходи включають в себе поточний, проміжний та підсумковий контроль. У процесі вивчення навчального матеріалу дисципліни «Захист прав споживачів в Україні» використовуються наступні форми контролю:

Поточний контроль – охоплює визначені програмою освітнього компоненту контрольні заходи, що відбуваються під час проведення практичних занять з метою перевірки рівня знань здобувачів вищої освіти на етапі первинного засвоєння навчального матеріалу, який охоплюється темою лекційного та практичного занять, умінь самостійно опрацьовувати навчально-методичну літературу, здатність осмислити зміст вивчаємої теми, умінь публічно чи письмово подати певний матеріал, а також завдань самостійної роботи. Результати поточного контролю

враховуються науково-педагогічним працівником при визначенні результатів проміжного контролю.

Проміжний контроль – використовується при визначенні підсумкової оцінки з освітнього компонента і засвідчує здобуття певних результатів навчання та їх рівень. При цьому позитивні оцінки з визначених програмою освітнього компонента контрольних заходів є необхідною умовою для отримання здобувачем вищої освіти підсумкового контролю.

Підсумковий контроль – здійснюється у формі семестрового заліку з навчальної дисципліни та визначається за результатами поточного і проміжного контролю.

10. Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється за результатами підсумкового контролю. При цьому оцінка підсумкового контролю визначається за двобальною шкалою «зараховано – не зараховано»

Під час контролю враховуючи наступні види робіт:

- виконання практичних завдань, підготовка рефератів – до 40 балів;
- поточний, проміжний контроль – до 40 балів;
- наукова діяльність (участь у кафедральній науково-дослідній роботі, у науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах, у написанні наукових статей) – до 20 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти при поточному оцінюванні знань (залік)

Поточне тестування та самостійна робота						Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	зараховано
50	25	25	50	25	25	

T1, T2 ... T6 - теми змістових модулів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
60 – 100	60 – 100	зараховано
1-59	незадовільно	не зараховано

11. Політика курсу

Політика дедлайнів передбачає не лише присутність здобувача вищої освіти на лекціях і практичних заняттях, а й його активну роботу. У разі невідвідування занять без поважних причин, здобувач вищої освіти зобов'язаний опрацювати навчальний матеріал шляхом підготовки та захисту реферату за пропущеною темою занять.

Політика дотримання академічної доброчесності полягає у запровадженні положень норм чинного законодавства України в науково-дослідній сфері та освітнього процесу, правил Кодексу академічної доброчесності Національного університету «Запорізька політехніка» та дотриманні стандартів чесної й високопрофесійної діяльності науково-педагогічних працівників кафедри та здобувачів вищої освіти.

Під час вивчення навчальної дисципліни кожен здобувач вищої освіти повинен дотримуватися етичних принципів і цінностей академічної доброчесності, при цьому він зобов'язаний з повагою та толерантністю ставитися до всіх членів академічної спільноти. Так, з метою забезпечення довіри до результатів навчання здобувач вищої освіти повинен виконувати контрольні роботи самостійно, при цьому не допускається залучення при розв'язанні індивідуальних занять інших осіб. У разі виявлення ознак академічного плагіату, а також самоплагіату, фабрикації, фальсифікації, списування, обману, зазначена робота не зараховується і навчальна дисципліна не вважається зарахованою.

За порушення академічної доброчесності здобувач вищої освіти може бути притягнутий до академічної відповідальності, а саме: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, залік); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; позбавлення академічної стипендії тощо; відрахування з університету, застосовується у випадку систематичних грубих порушень і лише після того, як не дали ефекту інші заходи впливу.

12. Методичне забезпечення

Навчально-методичне забезпечення дисципліни “Захист прав споживачів в Україні” включає: опорні конспекти лекцій викладача; підручники і навчальні

посібники; нормативно-правові акти; навчально-методичний комплекс для здобувачів денної та заочної форми навчання, який складається з робочої програми навчальної дисципліни “Захист прав споживачів”, методичних рекомендацій щодо підготовки здобувачів до практичних занять та написання рефератів; методичних рекомендацій щодо організації самостійної роботи здобувачів та підготовки до рубіжного і підсумкового модульного контролю (заліку); переліку питань, що виносяться на залік; списку рекомендованої літератури.

1. Конспект лекцій викладача.
2. Програма навчальної дисципліни «Захист прав споживачів в Україні».
3. Силабус з навчальної дисципліни «Захист прав споживачів в Україні».

13. Перелік навчальної, наукової та довідкової літератури

Базова

1. Сапожник Д. І. Захист прав споживачів: навч. посіб.; Центр. спілка спожив. т-в України, Львів. торг.-екон. ун-т. Львів: Вид-во Львів. торг.-екон. ун-ту, 2021. 219 с.

2. Менів Л. Д. Цивільно-правовий захист прав споживачів: практикум. Ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь: Ун-т ДФС України, 2019. 161 с.

3. Журавльов Д. «Про захист прав споживачів». Науково-практичний коментар. Київ: ТОВ Видавничий дім Професіонал, 2019. 352 с.

4. Законодавство України у сфері захисту прав споживачів: зб. норм.- прав. актів / [уклад.: Резворович К. Р. та ін.]; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ Дніпро : Біла К. О. [вид.], 2019. 483 с.

5. Крегул Ю. І., Радченко О. Ю. Захист прав споживачів фінансових послуг: монографія. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 264 с.

6. Парасюк М. В. Проблемні аспекти захисту прав споживачів в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, 2017. Серія Право. Вип. 44. Т.1. С. 101-104.

7. Іваненко Л. М., Язвінська О. М. Захист прав споживачів: підруч. Київ: Юрінком Інтер, 2014. 496 с.

Допоміжна

8. Парасюк М. В. Проблемні аспекти захисту прав споживачів в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, 2017. Серія Право. Вип. 44. Т.1. С. 101-104.

9. Верхола Ю. В. Права споживача при придбанні товару належної якості. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, 2016. Серія Право. Вип. 37. Т. 1. С. 110-112.

10. Менів Л. Д. Окремі питання захисту прав споживачів під час придбання товару належної якості. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія Право. 2016. Вип. 40 (1). С. 75-78.

11. Толстоног В. В. Державна політика у сфері захисту прав споживачів та її взаємозв'язок із державною споживчою політикою. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. №3. С. 141-144.

12. Яновицька Г. Право споживача на належну якість продукції. *Вісник національної академії прокуратури України*. 2015. №3. С. 46-50.

13. Димінська О. Ю. Захист прав споживачів у сфері реклами. *Університетські наукові записки*. 2013. №3. С. 129-134.

Нормативно-правові акти

14. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. Київ, 1996. № 30. Ст. 141.

15. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 436-IV *Відомості Верховної Ради України*. Київ, 2003. №№ 18-22. Ст. 144.

16. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV *Відомості Верховної Ради України*. Київ, 2003. №№ 40-44. Ст. 356.

17. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 7 грудня 1984 року №8073-Х. *Відомості Верховної Ради України*. Київ, 1984. Ст. 1122.

18. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. Київ, 2001. №25-26. Ст. 131.

19. «Про захист прав споживачів»: Закон України від 12 травня 1991 р. *Відомості Верховної Ради УРСР*. Київ, 1991. № 30. Ст. 379.

20. «Про заходи щодо посилення державного захисту прав споживачів»: Указ Президента України від 12 січня 2002 року №16. *Офіційний вісник України*. Київ, 2002. №3. Ст. 81.

21. «Про технічні регламенти та оцінку відповідності»: Закон України від 15 січня 2015 року № 124-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. Київ, 2015. №14. Ст. 96.

22. «Про стандартизацію»: Закон України від 5 червня 2014 року № 1315-VII. *Відомості Верховної Ради України*. Київ, 2014. №31. Ст. 1058.

23. «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчової продукції»: Закон України від 23 грудня 1997 року № 771/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. Київ, 1998. № 19. Ст. 98.

24. «Про захист економічної конкуренції»: Закон України від 11 січня 2001 року № 2210-III. *Відомості Верховної Ради України*. Київ, 2001. №12. Ст. 64.

14. Рекомендовані інформаційні джерела

25. <https://www.rada.gov.ua> – Офіційний сайт Верховної Ради України.

26. <https://www.kmu.gov.ua> – Офіційний сайт Кабінету Міністрів України.

27. <https://dpss.gov.ua> – Офіційний сайт Держпродспоживслужби України.